

1. Obiekt

CERKIEW GRECKO-KATOLICKA P.W.ŚWIĘTEGO DYMITRA

688/1

2. Czas powstania

1700,
ok.1779,1817r.

3. Miejscowość

T Y N I ~~D~~ W I C E

(TYNIOWCE? od 2002?)

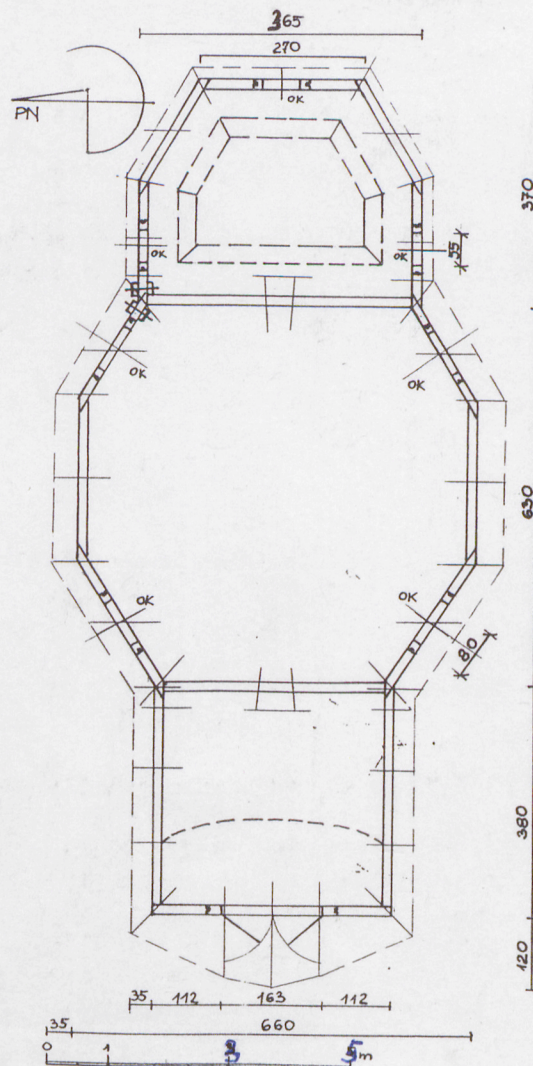
11.

elevacja zachodnia

plan orientacyjny

rzut poziomy

4. Adres

Tyniowice nr 12

nr hipoteczny dz.1137

5. Przynależność administracyjna

województwo przemyskie

gmina Rozwienica pow. jarosławski

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna

przed 1 VI 1975

województwo rzeszowskie

powiat Jarosław

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzym.-kat.w Tyniowicach

9. Użytkownik i jego adres

10. Rejestr zabytków

Nr A-290

A-985

data 11.04.1988

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

sytuacja

Cerkiew orientowana sanktuarium na wschód, umiejscowiona w centralnej części wsi, ok 200 m na wschód od szosy Pruchnik-Jarosław, na wzniesieniu, otoczona starodrzewem. Teren przycerkiewny ogrodzony płotem z siatki żelaznej, z bramką od północy dostępną cementowymi schodami. W niewielkiej odległości od pd.-zach. narożnika budynku znajdowała się (rozebrana w latach 70-tych XXw.) wolnostojąca drewniana dzwonnica. Obecnie w pd.-zach. części placu przycerkiewnego parterowy budynek murowany (zam. Zofia Maciuk).

materiał, konstrukcja, technika.

Cerkiew drewniana, trójdzielna o konstrukcji zrębowej. Podwalina dębowa na podmurówce z łamanego kamienia. Belki ścian z drewna iglastego. Grubość brusów 15-17cm. Określenie rodzaju zastosowanych zamków oraz wymiarów belek zrębu ścian a także szerokości węgarów -obramień drzwi i okien niemożliwe do określenia wskutek całkowitego zaszalowania zewnętrznych i wewnętrznych powierzchni ścian. Od strony południowej w miejscu związania ścian nawy i sanktuarium lisice usztywniające konstrukcję ścian nawy i sanktuarium. Wewnętrzne ściany pomiędzy nawą i sanktuarium oraz nawą i babińcem wycięte na całej szerokości tych pomieszczeń. Zbieżność ścian sanktuarium nawy i babińca. Wskutek założenia stropów we wszystkich trzech członach budynku niemożliwe jest dokładne określenie konstrukcji więźby dachowej. Wykluczyć należy jednak istnienie przekryć zrębowych. Podstawę więźby wszystkich pomieszczeń stanowią ramy złożone z belek, których ostatki stanowią oparcie okapu połaci dachowych. Dach nad nawą namiotowy, ośmiopółciowy zwieńczony wieżyczką na sygnaturkę z ośmiopółciowym ostrosłupowym daszkiem. Zwieńczenie jest wynikiem przebudowy z lat 70-tych XXw. Pierwotnie namiotowy dach posiadał zwieńczenie w formie ośmiopółciowego wydatnego hełmu ponad którym umieszczono żelazny kuty krzyż na kuli. Hełm tworzył okap-uskok nad połaciami dachu namiotowego. Szerokość okapu dachowego nad zrębem ścian nawy 35 cm. Nad trójbocznie zamkniętym sanktuarium i prostokątnym babińcem dachy siodłowe. Nad sanktuarium konstrukcji krokwiowej pięciopółciowy o szerokości okapu nad zrębem ściany 20cm. Nad babińcem konstrukcji krokwiowej sześciopółciowy o szerokości okapu nad pd. i pn. ścianą 35cm oraz 120 cm na osi zach. elewacji. U zbiegu połaci dachowych nad sanktuarium baniasta sygnaturka zwieńczona kutym żelaznym krzyżem. Nad babińcem kuty żelazny krzyż na kuli. Wszystkie połacie dachowe kryte żelazną ocynkowaną blachą. Pierwotnie gontem. Ściany zewnętrzne cerkwi pobite na całej wysokości pionowym deskowaniem z listwowaniem, wewnątrz współczesną deskową boazerią (lakierowaną) jedynie na wschodniej ścianie nawy, powyżej prześwitu do sanktuarium, płytą pilśniową. Strop nad nawą płaski, współczesny, z płyty wiórowej, założony na wysokości 450cm.

W sanktuarium strop deskowy z załomem (dwupoziomowy), założony na wysokości

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Pierwsza znana wzmianka o cerkwi w Tyniowicach pochodzi z 1507r. W roku 1600 miejscowy paroch zakupił grunta dla parochii. W roku 1700 lub 1709 wzniesiona została istniejąca świątynia. Pierwszy poważniejszy remont budynku został przeprowadzony ok. 1779 roku. W roku 1804 cerkiew i plebania wymagały remontu. W 1817 przeprowadzony został gruntowny remont cerkwi oraz wzniesiona została (lub wyremontowana) wolnostojąca drewniana dzwonnica. Po pierwszej wojnie światowej zamieniono zapewne pierwotne gontowe poszycie cerkwi (z wyjątkiem dolnej partii hełmu wieńczącego dach nad nawą) na pokrycie połaci dachowych blachą żelazną ocynkowaną. Po 1947 roku cerkiew pełniła funkcję kościoła rzym.-kat. do pocz. lat 80-tych. Większość wyposażenia przewieziono do Składnicy w Łańcucie. W latach 70-tych XXw. rozebrano drewnianą wolnostojącą dzwonnice. Już w 1877 roku cerkiew była filialną parafii w Pruchniku. Wówczas liczba wiernych gr.-kat. w miejscowości wynosiła 148 osób. W 1936 roku liczba wiernych sięgała 142, zaś cerkiew uposażona była gruntami o powierzchni 10ha 60a. W latach 70tych XXw. rozebrano hełm wieńczący dach nad nawą i nadbudowano zwieńczenie w postaci wieżyczki na sygnaturkę.

<p>14. Kubatura</p> <p>300 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>53 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>sakralne, cerkiew gr.-kat.</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>nieużytkowana</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>Prace remontowe prowadzone przez parafię rzym.-kat. w Tyniowicach w latach 70 tych obejmowały zmianę formy zwieńczenia dachu nad nawą oraz wykomanie wewnętrzznwgo szalowania ścian i stropów. Wówczas rozebrano także drewnianą, wolnostojącą dzwonnice. W latach 80 tych cerkiew opuszczona. Budynkiem opiekuje się [REDACTED] (klucz do budynku) zamieszkująca w murowanym budynku na placu przycerkiewnym.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Stan zrębu ścin i więźby dachowej niemożliwy do określenia wskutek całkowitego zaszalowania. Zewnętrzny deskowy szalunek ścian uszkodzony w partii przyziemia przez zamakanie. Blacha wszystkich płaci dachowych skorodowana.</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Sprawdzenie stanu zachowania zrębu ścian i więźby dachowej.</p> <p>Konserwacja poszycia połączeń dachowych.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Dokumentacja fotograficzna. Muzeum Zamek
w Łańcucie. Dział Sztuki Cerkiewnej. 1968r.

22. Biblioteka

Szematyzmy Duchowieństwa Greko-Katolickiego
Diecezji Przemyskiej z lat: 1877, 1918, 1926,
1936.
T. Spiss. Wykaz drewnianych kościołów i cerkwi
w Galicyi. Lwów 1912.
E. Zawałek. Kwerenda archiwalna cerkwi diecezji
przemyskiej, cz. 2, Mps. Regionalny Ośrodek
Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego, 1997.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Dokumentacja fotograficzna architektury
i wyposażenia. Muzeum Zamek w Łańcucie,
Dział Sztuki Cerkiewnej.

24. Uwagi różne

Klucz do cerkwi u [REDACTED] w budynku na placu
przycerkiewnym

25. Opracował

tekst..... Jarosław Giemza 5.12.1997r.

..... Jarosław Giemza 5.12.1997r.
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki

..... Jarosław Giemza wrzesień 1997r.
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów Jarosław Giemza

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

2 wkładki

1. Miejscowość..... <u>TYNIOWICE</u> <u>Rożwienica</u>	4. Obiekt (nazwa jak w karcie) <u>cerkiew gr.-kat.p.w.Św.Dymitra</u>	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego) <u>poz.13.cd.opisu,pkt.11:cd.opisu,plan sytu- acyjny,rys.pd.elewacji(przed zmianą zwień- czenia nawy,1 fotografia.</u>
2. Gmina.....		
3. Województwo..... <u>przemyskie</u>		

pkt.13,cd.opisu:

277 i 327 cm(uskok ukośny).Strop nad babińcem w formie płytkiej kolebki,deskowy,o wysokości u podstawy 226 cm i 257 cm w szczycie.Prześwit pomiędzy babińcem a nawą otwarty na całej jego wysokości i szerokości. Prześwit pomiędzy nawą i sanktuarium na całej szerokości sanktuarium,prostokątny,wysokości230cm.W ograni-
czającej go od góry belce wycięte trzy płytkie łuki odpowiadające carskim i diakońskim drzwiom.

Wewnątrz całego budynku podłoga deskowa,w sanktuarium wyższa(stopień)o 17 cm.

Otwór drzwiowy ościeżowy,w zach.ścianie babińca 210x163 cm,drzwi dwuskrzydłowe płycinowe(wcześniej dwuskrzydłowe,deskowe,olistwowane).Okna ościeżowe.W nawie cztery 140x80cm,z ramą szczeblinową dwunasto-
polową.W sanktuarium dwa 78x55cm z ramą szczeblinową sześciopoolową i jedno zaszalowane deskami 65x55cm (w wsch.ścianie).

Belki tworzące ramę stanowiącą podstawę więźby dachowej,których ostatki są oparciem okapu dachowego o przekroju śr.20x18cm.

rzut

Cerkiew trójdzielna,o amfiladowym układzie pomieszczeń,wśród których najobszerniejszą część stanowi umieszczona pośrodku nawa.Nawa w formie nieregularnego ośmioboku:od zach.387cm,od wsch.365cm,w elewacji pn.i pd. 248cm,275cm,190cm.Długość nawy 630cm,szerokość 660cm.Przylega do niej od wschodu trójbocznie zamknięte sanktuarium 370x365cm(długość ścian zamykających pomieszczenie:190cm,270cm,190cm),a od zachodu prostokątny babiniec 380x387 cm.Drzwi w zachodniej ścianie babińca,na osi.Przejścia pomiędzy nawą a sanktuarium i babińcem otwarte na całej szerokości tych pomieszczeń.W nawie cztery okna,po jednym w ścianach:pd-zach,pd-wsch,pn-zach,pn-wsch.Po jednym oknie w pn. i pd.ścianie sanktuarium.Okno we wsch. ścianie sanktuarium zaszalowane.

bryła,elewacje

Dominantę w bryle cerkwi stanowi ośmiościenna nawa o wysokości zrębu ścian 480 cm,nakryta namiotowym ośmiopółaciowym dachem,z wydatnym okapem.Zwieńczenie dachu stanowi wieżyczka na sygnaturkę.Sanktuarium niższe,zamknięte trójbocznie,o wysokości zrębu ścian 320cm,nakryte dachem siodłowym pięciopółaciowym

o kalenicy posadowionej powyżej poziomu okapu nawy.U zbiegu połaci dachowych niewielka baniasta sygnaturka. Okap dachu szerokości 20 cm.Babiniec prostopadłościenny o wysokości ścian 285 cm,nakryty dachem siodłowym sześciopółaciowym,o kalenicy na poziomie okapu dachu nawy.Dach nad babińcem z wydatnym okapem,w elewacji zachodniej sięgającym 120 cm (nad wejściem).Wejście do cerkwi w zachodniej elewacji,na osi ściany babińca. W elewacji północnej i południowej po trzy okna: dwa w nawie i jedno w sanktuarium.Okno we wschodniej elewacji,w ścianie sanktuarium zaszalowane.

Jarosław Giemza 5.12.1997r.

Wkładkę założył:

J.Giemza

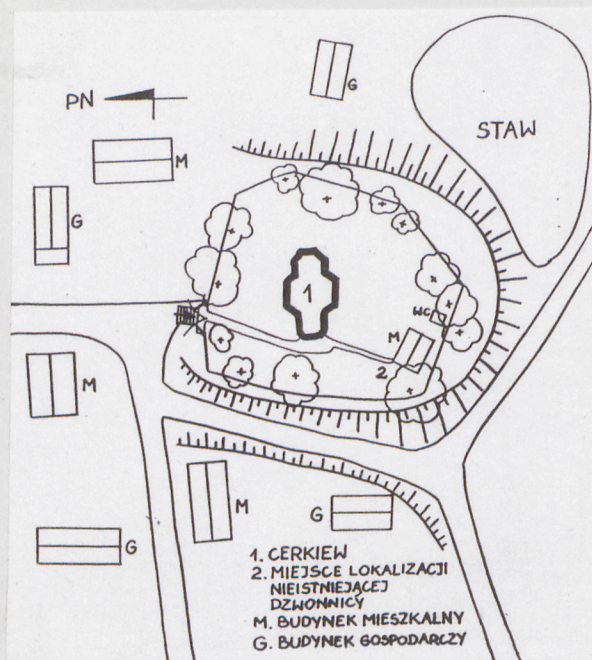
(imię, nazwisko, data)

wyposażenie

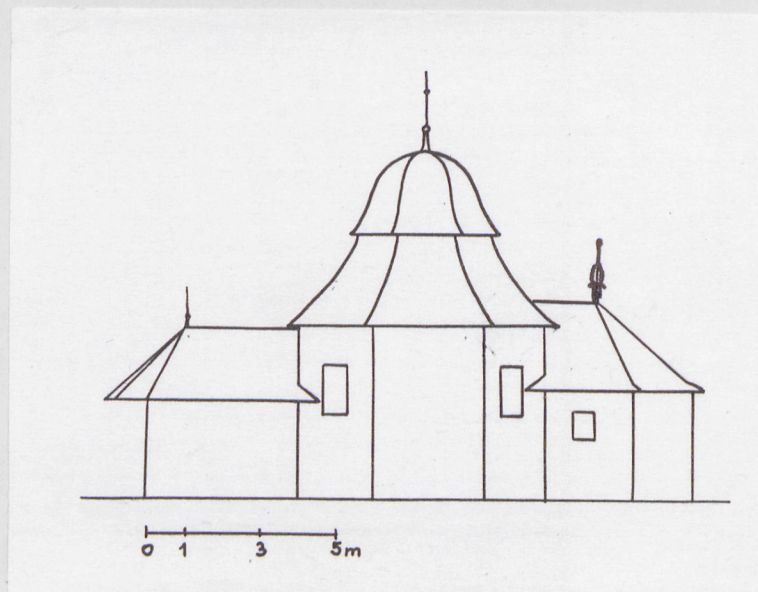
W cerkwi dwa XVIII w. obrazy w obramieniach:Matka Boża z Dzieciątkiem i Pieta(przemalowane).Część wyposażenia w Składnicy Zabytków Ruchomych w Łańcucie.

Miejsce przechowywania negatywów:

Wzór ODZ 1995 r.

plan sytuacyjny

elewacja południowa cerkwi przed
przebudową dachu nad nawą
w latach 70-tych XX wieku

Widok od północy

1. Miejscowość.....	TYNIOWICE	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....	Rożwienica	cerkiew gr.-kat. p.w.Św.Dymitra	poz 11. 8 fotografii
3. Województwo.....	przemyskie		

babiniec i nawa
widok od południa

nawa, widok od południa

sanktuarium, widok od północnego
-wschodu

Wkładkę założył:Jarosław Gienza 5.12.1997.....
J.Gienza
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

widok od południowego-wschodu

zaszalowane okno we wschodniej
ścianie sanktuarium

widok z babińca na sanktuarium

fragment stropu w sanktuarium

widok z sanktuarium na babiniec